

ΟΜΑΔΑ Α.

1. Τι γνωρίζετε για τη «ρωμαϊκή ειρήνη» (PAX ROMANA) και ποιες ήταν οι επιπτώσεις της στον οικονομικό τομέα;

2. Ποιοι ήταν οι σπουδαιότεροι λόγοι που οδήγησαν τον Μ. Κωνσταντίνο στην απόφαση να μεταφέρει την πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας από τη Ρώμη; Ποια ήταν η σημασία αυτής της μεταφοράς της πρωτεύουσας από τη Ρώμη στο Βυζάντιο;

3. Τι γνωρίζετε για την απόκρουση των Αράβων και των Περσών από τους Βυζαντινούς;

4. Ποια ήταν τα βασικά αίτια της γρήγορης εξάπλωσης των Αράβων;

5. Γιατί οι Δυνατοί χαρακτηρίστηκαν από τους κυριότερους μελετητές της Βυζαντινής Ιστορίας ως «κοινωνική πληγή» και γιατί ο Βασίλειος ο Β ο Βουλγαροκτόνος θεωρήθηκε ότι πήρε τα πιο σκληρά μέτρα για την αντιμετώπισή τους;

ΟΜΑΔΑ Β.

1. Ποια στοιχεία αντλείται από τις πηγές για τον τρόπο με τον οποίο δημιουργήθηκαν τα λατιφούντια;

Ποιες συνέπειες είχε το γεγονός αυτό για την αγροτική τάξη;

Οι πλούσιοι πήραν το μεγαλύτερο μέρος αυτής της αμοίραστης (δημόσιας) γης και αφού βεβαιώθηκαν ότι, αν την κρατούσαν πολύ καιρό, κανείς πια δε θα τους την αφαιρούσε, άρχισαν να αγοράζουν ή να αρπάζουν με τη βία τα μικρά γειτονικά χωράφια των φτωχών. Έτσι τα κτήματα τους έγιναν τεράστιες εκτάσεις καλλιεργώντας τους, καθώς και για το βόσκημα των κοπαδιών, χρησιμοποιούσαν αγορασμένους δούλους.

Αππιανός, Ρωμαϊκή ιστορία (εμφύλιοι πόλεμοι), I, i, 7, μετάφραση

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Οι μεγάλοι γαιοκτήμονες γίνονταν όλο και πιο πλούσιοι και οι δούλοι πλήθαιναν στη χώρα, ενώ οι Ιταλοί λιγότευαν, γιατί τους βασάνιζαν η φτώχεια, οι φόροι και οι εκστρατείες. Κι αν ακόμη γλύτωναν απ' όλα αυτά, έμεναν άνεργοι, γιατί τη γη την κατείχαν οι πλούσιοι, που χρησιμοποιούσαν στην καλλιέργεια δούλους και όχι ελεύθερους γεωργούς.

Αππιανός, Ρωμαϊκή ιστορία (εμφύλιοι πόλεμοι), I, i, 7 μετάφραση

2. Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία που σας δίνονται στην πηγή να εξηγήσετε γιατί απέτυχε η Στάση του "Νίκα" και ποιες ήταν οι συνέπειες;

ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΙΚΑ: Η ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΤΩΝ ΣΤΑΣΙΑΣΤΩΝ

Βγήκε τότε ο Ναρσής ο κουβικουλάριος στον ιππόδρομο και κατόρθωσε να πάρει με το μέρος του μερικούς από τους Βένετους, εξαγοράζοντάς τους με χρήματα. Κι αυτοί άρχισαν να φωνάζουν: «Ιουστινιανέ Αύγουστε, συ νικάς. Κύριε σώσε το βασιλιά Ιουστινιανό και τη βασίλισσα Θεοδώρα». Τότε το πλήθος διασπάστηκε και οι στασιαστές άρχισαν να χτυπιούνται μεταξύ τους.

Θεοφάνης, Χρονογραφία, μετάφραση

3. α) Να προσδιορίσετε τι σήμαινε ο όρος θέματα και ν' αναφέρετε ποιος ασκούσε την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία σ' αυτά.
β) Σύμφωνα με την πηγή για ποιους λόγους νομίζετε ότι δημιουργήθηκε ο θεσμός των θεμάτων;

Ρωμαίων άρχισε λίγο λίγο να μικραίνει και ν' ακρωτηριάζεται και να περιορίζεται από τους άθεους Αγαρηνούς (Άραβες). Και ως τα χρόνια του βασιλιά Ιουστινιανού και τη βασιλεία του Μαυρίκιου όλοι βρίσκονταν κάτω από την ίδια εξουσία (= διοίκηση). Απόδειξη ο ίδιος ο Βελισάριος που ήταν μόνος στρατηγός όλης της Ανατολής. Όταν όμως άρχισαν οι Αγαρηνοί να εκστρατεύουν κατά των Ρωμαίων και να καταστρέφουν τις χώρες και τις πόλεις των (Ρωμαίων), αναγκάστηκαν οι βασιλιάδες, που ήταν κάθε φορά, να κόβουν σε μικρά κομμάτια την ενιαία διοικητική εξουσία.

(μετάφραση)
Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος
Περί θεμάτων.

4 Πως κρίνεται γενικά το έργο του Ιουστινιανού; (εξωτερική και εσωτερική πολιτική).

Τι είδους προβλήματα κληρονόμησε στους διαδόχους του;

Χρησιμοποιήστε τα στοιχεία που σας δίνονται στην πηγή, αλλά και τις ιστορικές σας γνώσεις.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

Οι στρατιωτικές δαπάνες και ο αγώνας κατά των εχθρών χρειάζονται μεγάλη φροντίδα και χωρίς χρήματα αυτά τα πράγματα δεν είναι δυνατό να γίνουν. Το ζήτημα δεν παίρνει καμιά αναβολή και ούτε είναι δυνατό να ανεχθούμε να ελαττωθεί η ρωμαϊκή γη. Ξαναπήραμε πάλι όλη την Αφρική, υποδουλώσαμε τους Βανδάλους και ελπίζουμε να δώσει ο Θεός να πετύχουμε πολλά ακόμη και σπουδαιότερα απ' αυτά. Γι' αυτό πρέπει να εισπράττονται οι δημόσιοι φόροι ταχτικά και πρόθυμα και στις ορισμένες προθεσμίες.

Απόσπασμα από τη «Νεαρά» VIII, X, του Ιουστινιανού, μετάφραση

Από την ΟΜΑΔΑ Α να επιλέξετε και ν' απαντήσετε σε 3 ερωτήσεις και από την ΟΜΑΔΑ Β σε 2 ερωτήσεις.